

Sinka Zoltán

Öszinte szavak

Részletek édesapám, Sinka István levelezéséből, 1951–1969

V.

Veres Péter

Veres Péter kedvelt közlési módja a mindkét oldalán sűrűn teleírt levelezőlapok voltak. Többnyire ilyen levelezőlapokat küldött édesapámnak is. Ezek közül néhányat a kekezésük sorrendjétől eltekintve együtt ismertetem.

Az itt közölt levelezőlapok közül Veres Péter az elsőt édesapámnak Balatonboglárra küldte.

Veres Péter Sinka Istvánnak

Budapest, 1955. VI. 28.

Kedves István!

Már nyomozásodra indultam, mert nem tudtam semmit arról, hogy sikerült-e a lakáscsere. Majd Tompa Kálmántól tudtam meg, az édesanyámat orvosolta.

A könyv, amit neked küldtem, hiányos egy kicsit, de végül is néhány fontosabb írás – Galilei, Csokonai, Kézai Simon és egyebek – megvan benne.

Írj, amíg tudsz, amíg ég a lélek, új, az igazi költőnek minden szava fontos, még a káromkodás is. Adyban talán csak a legnagyobbak és leghalhatatlanabbak: volt oka káromkodni.

Én most a Számadást egészítettem ki új kiadás alá. Sok minden kimaradt abból. Például a csendőrhajsza is, de az „irodalmi élettel való találkozások” is. Szeretettel köszönt

Veres Péter

SINKA ZOLTÁN (1929) a költő fia.

Veres Péter a következő postai lapot az „Eltűnik a Hóri domb” című elbeszélés-kötet megjelenésekor írta, és az örömteli dicsérő szavak mögött ott vannak saját élményei, mintegy hitelesítve az édesapám által prózában írtakat, amelyek az övével közös tájból, közös forrásból származnak. „Történetei nem a képzelet világában születtek, hanem a magyar valóságban, a bihari pusztákon” – írja egyik tanulmányában.

Kedves István!

Még aznap este akartam telefonálni, aztán meg tegnap is többször próbáltam. Aztán beleuntam, s így ezúton mondom el, hogy a kis kötetet mindjárt olvasni kezdtem. Hátulról kezdve az Érpárti történet maga egy gyönyörű kis regény volna, ha végig meg volna úgy írva, mint az eleje. A legszebb elbeszélő hang. De az Adél is. A sárga tyúk megint meghatott engem A Füttyöri történetek is mind jók. Valahogy érettebbek, mint a korábbiak voltak. Ami természetes is, hiszen közben vagy 20-25 esztendő telt el. És milyen esztendők!

De különösen nagyon tetszett nekem: „Mikor Gebei gulyás volt.” A magyar irodalomban egyedülállóan jól ismert típus! Nem kocsmái és nem kaszárnyai, hanem pusztai Hány János! Iskolakönyvbe való kis remekmű. Magam is ismerem gyermekkoromban egy ilyet. Burinak hívták (az igazi neve Kovács János volt), akinek a híre-neve még ma is szálldogál, azzal a mondással: Püff! Kilenc ruca mind gácsér! Nagy orvvadász és nagy hazug volt, legendák keringtek róla. No, csak el akartam mondani, mennyire örülök.

Bpest, 1961. IV. 11.

Veres Péter

A következő lap egy sajátosan Veres Péter-ízű köszöntés édesapám 65. születésnapja alkalmából, s figyelmet érdemel a szinte családias összetartozást kifejező megszólítás.

Kedves István,

az én nem pontos emlékezetem szerint valamikor a mostani napokban Te is eléred azt a nem nagyon örvendetes 65. esztendőt, amin én már a télen átléptem. Áron is mostanában éri el. Öregszik a nemzedékünk és aligha mondhatnánk egymásnak egyebet, mit Ady Endre mondott Móricz Zsigmondnak, amikor azt a Levélféle Móricz Zsigmondhoz-t írta: Hogy is van: „volt egy szép álmunk, gyönyörűket írni...” Valahogy így. No, hogy is kellene már közhelyek nélkül ebből kijutni? Sehogy se. Nem lehet. De akkor legalább a népi közhelyek nyelvén mondom, mert ezek igaz szót fejeznek ki: Tartson meg az Isten – aki lehet a jó Sors is – még sokáig, nekünk, magadnak, a tiednek és a magyar népnek még nagyon sokáig – ezt kívánom!

Veres Péter

Bpest, 1962. szept. 27.

A következő levelezőlap Budapest, Keleti Károly u. 50. alá van címezve. Az ebben említett vers édesapám biblikus korszakában keletkezett az „Ézsau éjszakája” ciklusból „Seri királya siratja Siddim pusztulását” címmel.

Kedves Istvánunk!

Olvasom Siddimről szóló verseidet, és muszáj írnom: írd, írd, mondd el mindent, amit el kell mondanod. Ez a hang és ez az életérzés egyedül való a magyar világban, ilyen nincs több és ilyen – csakugyan ilyen – nem is lesz, nem is lehet. Sinka István csak egy van, mint Balassi Bálint, Csokonai Vitéz Mihály vagy József Attila. Nem közlik le a rólad való mondanivalómat, de majd megírják utánunk mások, ha mi már nem leszünk. Egyelőre legyünk! Legyünk, amíg telik tőlünk... Én is fáradok, Istvánunk, és meg-meglegyint a szél: ez már az utolsó tized? Ha másnak igen, akkor nekem miért ne ez lenne? De ne beszéljünk erről. Rég nem láttalak. Tudom, betegeskedsz, és én egészségesen szeretnék látni. Azért a lélek erős benned: írd! Szeretettel köszönt:

Veres Péter

Balatonakarattyá, 1967. VIII. 10.

A verset és a levelet olvasva, elkerülhetetlen a magyar sorssal való párhuzam: „Óh, Siddim, siratlak... hová tűntél, hová?” Az íróbarát biztatása is: „mondj el mindent, amit el kell mondanod” – szintén a magyar sorsra utaló rejtjeles üzenet! Utolsó levelét egy hónappal édesapám halála előtt írta:

Kedves Istvánunk!

Tudom, hogy szenvedsz, mindig érdeklődök azoktól, akik felkeresnek, nekem nehéz ezt szavakra átváltani. Mit lehet szavakkal kifejezni abból, ami veled történik. Bocsáss meg: irtózom a kórházaktól. Szegény Áront se kerestem meg odabenn egyszer sem. Még az enyéimet, fiamat, lányomat is épp hogy csak egyszer.

Allergiának vagy minek nevezik ezt, de nem magyarázom. Érted, ugye?

Szeretettel köszönt

Veres Péter

Szórványosan megjelenő verseidet mind elolvasom és számon tartom! A költő él, az idők végezetéig.

Bpest, 1969. V. 16.

Veres Péter leveleinek visszatérő közös vonása az állandó biztatás: írd, mert miként nagy költőinkből, Sinka Istvánból is csak egy van.

Veres Péter Sinka Istvánhoz a *Mesterek uccájáról*

Kedves István barátom!

Ahogy olvasom a *Mesterek uccáját*, úgy menet közben mondom el, amit érzek és amit gondolok róla. Azt hiszem, ez a legmegbízhatóbb kritikai módszer, mert talán így maradnak legtávolabbra a különféle irodalompolitikai elméletek és taktikák.

Először azonban hadd idézzek egy mondatot a nemrégiben írt *Az író és a „helyes”* írás című hozzászólásomból (a *Magyar Nyelvőr*, 1958/1. számában jelent meg).

Az írói nyelv fejlődése az én tapasztalataim és ezekből fakadó gondolataim szerint nem a nyelvészeti értelemben vett „helyes” írás kérdése, hanem az alkotó intelligencia dolga. Ez az alkotó intelligencia pillanatról pillanatra olyat lát meg a világban, az életben, a társadalomban, a természetben, az emberi lélek belsejében és a zavarosan áradó külső valóságban, amit addig még nem látott meg senki, és ezt úgy mondja el, ahogyan még nem mondta el senki.

„Ebből persze az egyikből is élélhet egy író, de az igazi mégiscsak az, ha a 'mit' és 'hogyan' dialektikus egységbe kerül, a 'szintézis' pedig a mű legjobb esetben a remekmű.”

Nos, ezt azért mondtam el, mert mostanában már ez a felismerés vezet engem mint olvasót is, és azt szeretném, ha ez vezérelne mint író is. Sajnos, ez az utóbbi sokkal nehezebb. Az ember sokszor azt hiszi, hogy újat mond, és ezt az újat nagyon fontosnak érzi, de aztán majd az időben kiderül vagy az, hogy újnak új volt, de nem volt eléggé fontos, vagy még az is, hogy az ember csak hitte, hogy új, mert vagy ő maga vagy más – ha más szavakkal és más keretben is, de már ezt is elmondotta.

Nos, ebből a szemléletből kiindulva mondtam én mindig – nem túl sok sikerrel, mert még a barátaink se mindig és nem mindnyájan értették meg – hogy a Sinka István költészete egyedülállóan eredeti – eredeti és nem eredetieskedő – a nagy és eredeti egyéniségekben pedig igen gazdag magyar lírában is.

Ugyancsak ebből a szemléletből kiindulva teszem most hozzá, hogy a *Mesterek uccája* ugyancsak el nem mondott új a Sinka István költői világában is.

Hogy új és eredeti, az rendben van, de vajon szép-e, igazságban és költőiségben továbbfejlődés és magasabbra emelkedés-e – ez a következő – és jogos – kérdés.

Erre – egészében – majd csak a végén válaszolhatok. Az első fejezet, a kovácsról sok szép, új, eredeti, soha nem hallott sinkai képet és költői gondolatot hoz. Ezeket itt felsorolni hosszadalmas volna, de engedelmekkel, könnyen törölhető ceruzával megjegyezgettem. A kérdőjelek viszont a nem egészen tiszta vagy számomra homályos, esetleg nekem nem tetsző kifejezéseknek szólnak.

Egyébként ez a fejezet a 11. oldal végéig egyenes, világos és tiszta. De, mert nemcsak költészet, hanem történet is, hiányzik az indoklása, hogy két inas és két tűzlegény mellett miért akar elmenni. Rossz hely? Azt érteném, hogy az asszony elvágyik, és ez önmagában is elég indok, mert az asszonyok más helyre

vágyása nem kíván indokolást, de legutóbb ezt meg kellene kicsit jobban írni. Pár sor mindössze az asszonyi elvágakozásról. Ami nem kevés, hozzátenném, hogy milyen zsarnoka ez az asszonyi elvágakozás éppen a szerelmes férfinak. Különben a hátralevő öt oldal is nagyon szép, csak rapszodikusabb, mint az első rész, és meg-megtörök a történet menete.

A kerékgyártó: gyönyörű, kerek és nincs benne semmi bőbeszédűség, semmi retorika, semmi kitérő. A ritka-szép részletek mellé ceruzavonást tettem. (Ritkaszép: értsd, ami nekem nagyon tetszik. Másoknak esetleg más részlet tetszik. Engem mindig az a valóság ragad meg, amelyik költészetté emelkedik.)

Az asztalos: Nemcsak az esemény kevesebb, a jellemzés se olyan éles, az ember, a jellem homályban marad. Mintha valahogy fáradt volna itt a költő.

A csizmadia: Friss, nyersebb, erősebb, de kissé zilált, és a nyomorúságról szóló részletek néhol lamentációnak hatnak. A nyomor túl van írva benne, viszont az élet és az emberek homályban maradnak. Az embert alig látjuk. Csak a műhelyét és a ruhája rongyait, az asszony teljesen ismeretlen marad, a gyerekeknek csak számuk van, arcuk és lelkük nincs. Megérné, hogy teljesebbre írd. A kosárfonó: Az eleje nagyszerű, friss, eredeti. Itt-ott van benne egy kis szegénység-lamentáció, de egészben véve a kovács és a kerékgyártó után – eddig – úgy érzem, ez a legsikerültebb részlet.

A szitakötő: Ez is nagyszerű, különösen az elején, de mert az ember arca világos, tiszta, úgy az egész szakasz szépen sikerült. Legfeljebb, hogy nagy gondolatok, új, eredeti képek ritkásan vannak benne.

A fazekas: Ez is szép, reális, és az emberek is élnek – már akik meg vannak írva, de a vége valahogy elsekélyesedik. Az ember úgy érzi, nincs befejezve. A rézműves: Ezt is olvastam már vagy 9-10 évvel ezelőtt. Valahogy akkor varázsosabbnak éreztem. Szép ez most is, de valami ziláltságot érzek benne. Megfogalmazni ez után, hogy hol, mi hiányzik belőle, nehezen tudnám. Gondolkodni kéne rajta!

A szücsmester: A legjobbak közé tartozik, de voltaképpen nincs története: az olvasónak hiányérzete van. Az abszolút reménytelenség, amivel túl sok szakasz befejeződik, csak a költő érzése és kívülről való elképzelés. Maga az egyes ember, még a nyomorúságosan élő is, kis reményekkel táplálja önmagát, ha az csak annyi is, hogyha ezt befejezem, húsz forintot kapok érte, s hozatok egy üveg családit vagy egy kiló birkaapróléket – ki mire vágyakozik, és így tovább.

Gondolom, értesz engem. A lamentációszerűség árt a költészetnek. Az egyházak ugyan látszólag kibírták, de ez csakugyan látszat. Az egyházi életben is csak a zene és ének a halhatatlan, meg a közös sírás, a lelki megindulás. A lamentáció üres rituálévá vált, pedig ott mindig – és örökké – megvolt és meglesz az élmény alapja: az emberek a bajukat - halál, betegség, tűz, jég, disznódög stb. – viszik a templomba.

A kádár: Az egyik legkerekebb részlet, és az eleje megragadóan életteljes. Később az emlékezésbe hanyatlik, s bár abban is vannak szép sorok, mégis az egész hiányérzetet hagy: kevés az, amit a kádárról megtudunk. Persze lehet,

hogy az én nyűgös realitásérzőm látja ezt így csak, s más olvasók észre se veszik. De éppen az emberi jellemek és sorsok sokszínű és árnyaltos rajza menti meg az egész nagy költeményt a lamentációszerűségtől. Ez nemcsak nyomorrajz, hanem élet, tenyészet, munka, reménység, kis örömek, nagy bánatok: teljes élet. És szép. Emberi közösség.

A kőműves: Ez a szakasz nagynak, eredetinek, változatosnak indul, s van is abból benne valami, de később fáradttá válik az egész. Az az érzésem: nincs megírva. Ha már belekezdte, járj a végére. Hadd lássuk ezt az embert s a nemzetségét, kicsoda, micsoda? Mit csinál, hova törekszik? Patkány-e, vagy csak sors tanította élelmes ember?

A boronakötő: Az egyik legszebb szakasz, talán mindjárt a kerékgyártó és a kovács után, csak hogy mintha ez se volna befejezve. Nem tudjuk, hol lakik, pedig az ipárról sok szó esik. Homályban marad a számára is, s még a mesteriségről sincs minden fontos elmondva. Pl. kinek a halcsősze? A városé vagy az uraságé? Netán egy halásztársaságé?

Ez nem a realista nyűgösködése, hanem az olvasóé. Ami jól van írva és érdekes, abból az olvasó többet szeretne.

A vitázó közzjáték: Úgy érzem, kevés benne az igazán jó. Uralkodik benne a már itt túl sokat emlegetett nyomorlamentáció. (Óh, én nagyon tudom mi ez, hiszen az én írásaim egyik főhibája is ez: túlírtam a szegénységet.)

Ha már itt tartunk, hadd tegyem hozzá: nem gondolkoztál még a szerkezeten. Valahogy az egészbe valami primitív rendet, utcarendet és mondandórendet kellene csinálni. Alcímekkel vagy talán számokkal, mit tudom én.

A képményesprő egy kissé rosszindulatúan van agyonverve vagy agyonírva, ami egyre megy. Ez a szakasz nekem egy kissé hosszás is. Ha már belekezdte, tisztába kellene tenni az embert is, a dolgait is. (Különben ezt magad is érzed, mert magyarázod, hogy miért keveredett bele a sikátor ügyébe és az emberei közé, hogy voltaképpen mi helye van a költeményben.)

Visszatérek a boronakötőhöz: Amit az előbb hiányoltam, annak egy része tárgyaltanná vált ebben a kis utószavamban, de még mindig ott marad néhány kérdés: hol lakik, ki az apó, s ha már bejött, lássuk is: ki az? – egyáltalán, ez a boronakötő nagyon tetszik nekem. Nem árnyéklény, amit a költői képzelet a falra vetít, hanem valódi faluszéli szegény ember. Típus is, nemcsak egyén. Emeli a költemény hitelét, ha jobban megírod.

A takács: Azt hiszem, ez a legszebb és legnagyobb – nem csak terjedelemben leghosszabb – szakasz. A szerintem sikerült részleteket mind megjegyeztem.

A takácsban – úgy érzem – a költő rejtőzik. De éppen ezért megérdemelné ez a szakasz a teljes rendbetevést. Így még a mondanivaló egy kissé zilált. Valahogy tömörebben újra kellene rendezni, és az üresebb strófákat és a szólamosabb sorokat ki kellene belőle hagyni.

A szabó: Szép és hangulatos, de kissé zilált, és valahogy ez is túl van írva. Ismétlésszerű rímek is vannak benne, és néhol itt is megjelenik a szegénység-lamentáció. Szép szakasz lesz, csak egy kicsit össze kellene szedni.

A befejező ének az én érzésem szerint nem eléggé erőteljes. Nem arra gondolok, hogy a mozgalmi embereket nem elégíti ki, mert hiányzik belőle a „konkrét” utalás az osztályharcra, és hiányzik belőle az ellenség néven nevezése, hanem arra, hogy az olvasó többet vár. Esetleg szavakban kevesebbet, de költői erőben és emberi igazságban többet.

A legutolsó két strófa persze, amely visszaidézi a kezdő sorokat és a kezdő hangulatot, nagyon szép, de a megelőző strófák hiányérzetet keltenek az emberben. Gondolkozz rajta!

Veres Péter

Ui.: Elnézést, ha valahol ismétlésekbe estem, vagy elsietett ítéleteket mondtam. Olvasás közben írtam, ahogy a gondolatok jöttek.

A levél végére édesapám megjegyzést írt:

Ez nem próza, Péter, ez vers, s úgy látszik, soha se jutsz el egészen odáig, hogy megértsd; a próza és a vers között óriási különbségek vannak.

Sinka István

S álljon itt – kuriózumként – László Gyula professzor úr levele, amelyben jöllehet a bihari Sinkáktól időben és földrajzilag is távol eső „Synka magister” kincseletről van szó; de e levelet beszélgetés előzte meg, és a László Gyula által említett régészeti lelet felkeltette édesapám érdeklődését. A levél jellegzetesen kialakított bevezető sorokkal kezdődik:

„Sebtiben írott sorok Sinka Istvánnak, a halhatatlan Fekete bojtárnak, tisztaszívű jóbarátnak, amiben Sinka mester kincseről írok neki.”

László Gyula Sinka Istvánnak

1960. VI. 24.

Kedves Pista!

Nem szeretem, ha ígéret terhel, s ezért, gyorsan – 2 nap alatt! – megkerestem jegyzetemet Sinka mester kincseről, s lemásoltam Neked. Halljad tehát a szót: 1876-ban a halasi határ délnyugati részén lévő fehértói tó alsó végén, a „kis itató” mellett Vihánya Antal halász találta a kincset. Alacsony volt a vízállás, s így a tó partjától 7,5 ölnyire a homokos iszapban talált a nevezett halász egy tálat (ezüsből) s abban összesen 21 darab ezüst ékességet.

Közülük egyet gyorsan lerajzoltam Néked, mert ez lehet számodra a legértékesebb: rajta van a Sinka család címere. Ez korongos ezüstveret, s a rajz és írás fordítva van rajta. Én átfordítottam, hogy eredeti állásban lehessen olvasni az írást. De ez csak futó vázlat, ősszel le fogom Neked rajzolni az egész kincset, s

be is megyünk majd a Nemzeti Múzeumba, hogy kézbe vehessed valamennyi darabját. De tudod, hogy mennyi tennivalója van az embernek, s ezért arra kérlek, hogy őszig elégedjél meg ezzel a futó s nem egészen pontos rajzzal. No, de van még írni valóm. Ugyanis, amikor Hampel József a Nemzeti Múzeum akkori igazgatója leírta a kincset, megkérte Szilády Áront, aki a családfák nagy tudója, hogy mit tud a Sinka családról (közbevetőleg a kincs a XIV. század első feléből való!). Szilády Áron azt válaszolta, hogy talált a Sinka családról több okleveles adatot 1299–1323 közti időből. Például 1299-ben Simon fia Gergely azon szolgálatokért, amelyet neki M. Sinka Tamásnak s az ő nővérének fia mind belül, mind pedig kívül az ország határán gyermekségétől fogva teljesített, ezen öccsét Siván nevű birtokán többeli adományozásban részesíti. Synka mester Trencsén ostromakor (1317 előtt) esett el a csatában. Az utódokról 1388-ig talált okleveleket Szilády, tovább nem is kereste, mert csak a XIV századot nézte át.

A kincsben van egy szép ezüstpál több korongos veret, csattöredék, övveret, stb., nyilván igen rangos ember volt a gazdája, mert gazdag ezüst öve s ezüst marhája volt.

Egyelőre ennyi az, amit megtudtam, ősszel majd tovább kutatok. Július elején jelentkezem, viszem magammal Maricának írott versed másolatát, Te pedig ígérted, hogy egy-két versed teljes vázlatanyagát is félreteszed számomra.

Igaz szeretettel s nekem jóleső tisztelettel – ami nem megy a barátság rovására – ölel:

László Gyula

(Sinka István hagyatéka)

Pándy Lajos

Perbete (ma Szlovákia), 1922. március 31. – Budapest, 2014. május 7. Jászai Mari-díjas magyar színész. Az Országos Színészegyesület színiiskolájában 1948-ban végzett. Még abban az évben szerződött a Belvárosi Színházhoz, majd 1951-től élete végéig a Vígszínház (akkor Néphadsereg Színház) színésze volt. Igazi szellemi ember, különleges gondolkodó volt. Számtalan színház és film alakítása mellett sokat szerepelt a Magyar Rádióban is, éveken át vezetője volt a „Gondolat” című tudományos műsornak, a „Rádiólexikonnak”.

Nagy tisztelője volt édesapám költészetének, őt magát Ignác Rózsa révén személyesen is ismerte. Műfordításokat is készített, 120 hangjátékot és 50 színdarabot fordított magyarra. Jelentek meg könyvei is.

A „Súgó példány” című művében szép méltatást írt édesapám költészetéről. Ebből a következőkben egy részletet ismertettek.

Súgópéldány

Én egy fölvidéki öreg méhész szájából hallottam először Sinka István nevét, még a háború előtt, diákkoromban. Ő mondta nekem, amikor elibém tette a lapot, melyben Sinka „Anyám balladát táncol” című verse megjelent: – Olvasd! De hangosan, hogy halljad: micsoda muzsika árad ebből a pásztorsípból!

Ez az öregember a nagyapám volt. Sok-sok éve már ennek, de én máig őrzöm bűvös szépségét annak a versnek, mely mitikus fénnel idézi föl a pusztai szegénység halottsirató ősi szertartását...

Szó, ami szó: furcsa helyen és furcsa körülmények között találkoztam újra Sinka István nevével és verseivel. A tisztiskolában. Volt egy szobatársam, civilben egy alföldi iskola tanítója, ő recitálta esténként, takarodó után Sinka verseit, melyekben a szegényeknek, az ezerszer becsapottaknak követelt emberséges hazát a költő.

Aztán 49-ben vagy 50-ben, már nem tudom pontosan, az ugyancsak elhallgattatott és segítségre szoruló, kitűnő erdélyi író, Ignác Rózsa Irinyi József utcai lakásán személyesen is találkoztam Sinka Istvánnal. Alacsony, sovány ember volt, nagy fénylő szemeiben valami dacos keserűséggel; olyan ember, akiről messziről lerítt a szegénység. Akkoriban már végleg kirekesztették az irodalomból, nevét kiejteni fölért a hazaárulással...

Ha szegény Ignác Rózsa 1979. szeptember 24-én, reggel nyolc órakor, a Budafoki út és a Schönherz Zoltán utca sarkán nem gázolja halálra egy ostoba teherautó, nyilván ő mondaná el azt, amit nehéz szívvel most nekem kell elmondanom: segíteni akartuk a költőt. Segíteni, hogy dolgozni tudjon – és hogy éhen ne haljon.

És mi segítettünk, ahogy tudtunk, és ahogy lehetett. Először élelemmel, egy-egy üveg borral, miegymással, de ez valahogy kínos és megalázó volt Sinkának is, nekünk is, így aztán azt találtuk ki, hogy néhány példányban leírtuk a költővel legújabb verseit, és azokkal kopogtattunk olyanoknál, akik szerették Sinka költészetét, és volt valami pénzük is. Ezek kis összegek voltak, de mégiscsak pénz volt, amit ismeretlen nevek alatt adtunk postára, a költő címére. Ennek a módszernek azonban volt egy hátulütője, erre nem is Sinka, hanem Kodolányi János hívta föl Ignác Rózsa figyelmét. Az történt, hogy Kodolányi új regényének egyik kéziratát kineveztük olvasópéldánynak, és azt adtuk tovább a „fizető olvasóknak”. Ebben két nagy színésznőnk is a segítségünkre volt: Bulla Elma és Sulyok Mária. Kodolányi egy másik kéziratát pedig a kitűnő katolikus író, a Vigília alapító szerkesztője, Pozsonyi László gépelte le és terjesztette Dajka Margit segítségével. Kodolányi azonban írt Rózsának, hogy ha azon a kis vidéki postán többször is kap kisebb-nagyobb összeget, akkor az feltűnő lesz, elvégre a postamester is ember és kíváncsi, no meg fájhat is bizonyos embereknek, hogy ő mindennek ellenére – még él. Ugyanez a helyzet fennállt Sinkánál is, így aztán az összegyűjtött pénzt a továbbiakban Ignác Rózsa adta át a költőnek.

Én azokat a színészkollégáimat kerestem föl, akiket éppen valami váratlan öröm ért: fizetésemelés, kitüntetés, filmszerződés, s így némi „külön pénzhez” jutottak. A színészek kelekótya emberek, de aranyszívük van, így hát készséggel nyúltak a zsebükbe. Mindössze egy volt, aki szó nélkül kirúgott az öltözőjéből. Igaz viszont, hogy később – már a 60-as években, amikor újra megjelenek az elnémított írók és költők munkái – ő volt az első, aki Sinka-verset mondott – mondhatott! – a Magyar Rádióban.

Tudom, kajánul hangzik, de nem fér a bögyömbbe: illusztris kollégám, aki olyan messze van Sinka mitikus világától, mint Makó Jeruzsálemtől, istentelen rosszul mondta el azt a verset, amely – szívszorító szimbólumként – ma is megtalálható abban a géppisztolygolyóval átlőtt kötetben, melyet a Magyar Rádió könyvtára őriz.

Később azután szűk körben, majd azt mondtam: illegálisan, Sinka-esteket rendeztünk, melyeken ott volt a költő is, egy szál ünneplő ruhájában, fehér ingben, színehagyott nyakkendővel a gallérja alatt. Ignác Rózsa, aki valamikor igen jó nevű színésznője volt a Nemzeti Színháznak, Sinka bársonymelegségű asszonyverseit mondta, szépen, tisztán, ízesen, kissé székelyesen kántálva, én meg azokat a verseit recitáltam, melyeket Sinka akkoriban írt.

A vége az lett, hogy hűségés hallgatóink egyike följelentett bennünket, de szerencsére nem lett belőle semmi baj. Mindenesetre azokat a – hadd nevezsem így – „szobaszínházi irodalmi esteket” sürgősen beszüntettük.

Abban az időben sokszor léptem föl különböző kultúrházakban. Ez adta az ötletet, hogy a két vers közül, amiket ilyenkor előadtam, az első mindig Arany János, Juhász Gyula, Dsida Jenő, Áprily Lajos vagy Radnóti Miklós verse volt, a másik pedig egy Sinka-vers, de mert Sinka neve feketelistán volt, így az ő versei mint „ismeretlen népi költő” alkotásai szerepeltek a műsorban. A Néphadsereg Színházának tagjaként egyszer a Váci utcai Központi Tiszti házban léptem föl, Juhász Gyulának meg annak a bizonyos „ismeretlen népi költőnek” egy-egy versével. Mit tagadjam, ugyancsak elámultam, amikor a műsor végén megkeresett az öltözőben egy jovialis kinézésű tábornok, gratulált és meghívott egy pohárka italra a Tiszti ház híresen jó éttermébe. Talán a harmadik pohárkánál tartottunk, amikor magas rangú vendéglátóm hirtelen hozzám hajolt, és ezt súgta a fülembe:

– Ne féljen, nem árulom el, de én tudom annak az „ismeretlen népi költőnek” a nevét. Sinka István! Azzal rám kacsintott, és harsogva elnevette magát.

A fellépésekből, no meg a kéziratok versek terjesztéséből végül is sikerült annyit összegyűjtenünk, hogy teljesülhetett Sinka István régi vágya: nekivághatott az országnak anyagot gyűjteni élete egyik legnagyobb alkotásához, a „magyar Kalevalának” becézett Szigetek könyvéhez.

Betegen, összetörten, megfáradt emberként vágott neki – és megfiatalodva, kivirágozva, boldogan tért vissza. Az út fáradalmait Balatonbogláron pihente ki, Rózsa egyik rokonánál, akinek házában, egy kissé romos szobában, frissen

kaszált szénaágyon hált, és – mint barátaink mondták – nagyon elégedett volt, mert sikerült befejeznie a Szigetek utolsó könyvét. – Ki hitte volna – írta nekem akkor Ignác Rózsa –, hogy Sinka, amikor végre a máról ír, nem a kortársairól ír, hanem hűséges útitársairól: a kicsiny állatokról, egy beteg puliról, egy pillérről, egy csacsiról és így tovább – egyre mélyebb bűgású hangon s egyre szomorúbb szépséggel.

Pontosan húsz évvel később jelent meg Sinka talán legjelentősebb műve: a Szigetek könyve. Sokszor olvasgatom ma is, de az igazi gyönyörűséget mégis az a levél jelenti számomra, melyet a több mint négyezer soros vers befejezésekor kaptam Sinka Istvántól, Balatonboglárról. Így szól:

Sinka István Pándy Lajosnak

Balatonboglár, 1954. V. 21.

Édes Lajoskám!

No, nézd már: hát itt vagyok Bogláron. Sőt: ma van az első szép nap, hogy nem bömböl a szél és nem esik az eső. Ma fordíthatom egy kicsit arcomat testvérem, a Nap felé, hogy nézzen reá és ismerjen reá. Azt hiszem, bajos volt neki megismernie, mert ez az arc nagyon elpiszkolódhatott már a föld sarában. Idegen már neki. Bezzeg ő nem ismeri azt a néma könyörgést, ami oly régóta beleette magát ebbe az arcba. Azt a könyörgést, hogy: ha majd egyszer elmúlik ez az „arc”, ne kelljen neki többé újra támadnia soha. Se emlékezni többé...

Milyen jó volna szállani az időtlen térben, nem az árva égben, hanem istennek s az ős-kezdetnek melegében belül, ott, ahol már a fény is elhajlik, nincs reá szükség: világít az, aki volt, van és lesz...

Hát eddig. No és ami ezen kívül van. Mi is van? Ennye, no! Hát én meg a Balaton. A nap már megint elbűt: nem jó neki ez a szegény tépett kis Magyarországnak. Ami neki jó: mehet, egy nap alatt körül e világot, mint valami ős-nagy, tüzes mitológiai szekér. Hajh, ha kiskocsisa lehetnék! Akkor háromszor fordulnék naponta. S akkor írnék Neked egy igazi levelet. Így csak ölel Sinka Pista.

Sinka István nagy költő volt, olyan nagy, hogy némelyik verse fölér egyik-másik költőtársa egész életművével. Sok verse azonban még ma is ott bújik meg a halálig imádott asszony fiókjában, no meg a Széchényi Könyvtár Kézirattárában.

Mágikus erejű versei közül én is őrzök néhány olyat, amit nem találtam meg eddig egyik kötetében sem.

Pándy Lajos Sinka Istvánnak

Budapest, 1967. X. 17.

Kedves Pistám!

Évekkel ezelőtt úgy elcsellengtem mellőled, mint a kolompszót nem halló bárány. (Igaz, Te nem küldted utánam a pulidat vagy a kisbojtárodát, aztán meg már szégyelltem jelentkezni. Hazulról, Felvidékről hoztam magammal ezt a buta férfiszemérmemet... Sajnos!)

Az idő múlt, s én csak vagdostam ki a várva várt és mégis oly ritkán megjelent Sinka-verseket a lapokból, aztán szaladtam a könyvesboltokba, és vettem – magamnak, barátaimnak s rokongyerek egyetemistáknak – a Hóri dombot meg a Végy karodra időt – (néha-néha) ritkán vállalom fellépést (félek a dobogótól), záró versnek, vagy ahogy a komédiás nép mondja, „slussz számnak” elmondtam egy-egy Sinka-verset, s közben hallgattam a híreket Rólad (Rózsától, riporterektől, közös ismerősöktől stb.), sőt még imádkoztam is az egészségedért – csak éppen nem jelentkeztem.

Most azonban muszáj írnom: először azért, hogy 70. születésnapod alkalmával tiszta szívvel kívánjak Neked jó egészséget, hosszú életet, örömet, boldogságot és töretlen munkakedvet, Adja az Isten, hogy még sokáig, nagyon sokáig formálódjék a szíved melege verssorokká. Hidd el nagyon nagy szükség van arra, hogy legyőzd a betegséget s vele az időt, és írj, írj, írj, hiszen minden, amit írsz a magyar költészetnek egy-egy csudás remeklése. Szerencsédre nem szünettél színésznek, s így lelked nem ég el a pillanat bűvöletében, hanem mindaddig élsz – éppen a verseid által –, amíg magyarul beszélnek e tájon.

De azért is írok, hogy tisztelegjek előtted: imponáló a hangod és bátorságod, ahogy Csák Gyulával beszélsz az Élet és Irodalomban. Megrendítő a nyilatkozatod, Pistám, sírni valóan emberi vallomás. Szeretném hinni, hogy mások is így érzik ezt.

Én egy öreg falusi méhész szájából hallottam először a nevedet. Még régen, jóval a háború előtt. Ő mondta nekem, mikor elibém tette az egyik újságban megjelent verseidet: olvasd és hallgasd, hogy micsoda muzsika árad ebből a pásztorsípból. Látod, ennek több mint harminc esztendeje, és én azóta hallgatom – egyre nagyobb gyönyörúséggel és egyre nagyobb borzongással – azt a régi pásztorsípot, melyben – ma már jól tudom – egy egész zenekar rejtőzik. Bírd hát erővel, kedvvel és akarattal, édes Pistám, és fújd azt a csudasípot. Ne törődj a süketekkel, hisz a legtöbbször még csak nem is süket, hanem viaszt hord a fülében, mint az a régi mondabeli hajós, aki – s erre esküdni mernék! – nem is a szirénektől, hanem a mélység szédületétől ijed meg annyira.

Hát így.

És még egyszer: minden elképzelhető jót, de legfőképpen: erőt, egészséget. És még egyszer és milliószor: erőt egészséget. Egészséget, egészséget!

S ne haragudj rám a hosszú hallgatásért, de a becstülés és a tisztelet akkor is lehet igaz és őszinte, ha esetleg néma.

Feleségem nevében is a régi szeretettel és érzésekkel:

Pándy Lajos

(Sinka I. hagyatéka)

* * *

Ignác Rózsa Sinka Istvánnak

Budapest, 1963. okt. 24.

Kedves Pistám, a hét elején szerettelek volna felhívni, s megbeszélni: melyik nap jönnétek el hozzám? De máig nem tudtalak felhívni. Külső okokból azért, mert megint mellkasröntgen felvételeim vannak, napi egy efféle program teljesen kimerít. De az egészségi helyzetem már stagnáló pontra jutna, nem ez a baj, betegségem nem halálom, be kell állítódni, s lehet vele élni még. Igaz úgy, hogy nem alkalmazkodom, a szerint csinállok programot, hogy mit méltóztat nyavalyás szervezatem, és mit nem. Nem könnyű, hogy mások, emberek, barátok ehhez alkalmazkodjanak, mikor azoknak is megvan a maguk baja. Hiszen az a kevés barátom, aki van, ezt megérti, s ezen belül s ezzel együtt mégis csak találkozhatnék. Idegileg, kedélyileg vagyok rosszul. Azért, hogy panaszkodjak, s vigasztaltassam magamat, én nem megyek sehová. Azért sem, hogy erőnek erejével panasztalanul, de savanyú képpel lélektelenül üljek valahol. – Szinte nap nincs, hogy Rátok ne gondolnék. Egészségedért aggódom féltő szeretettel, azért is, hogy írni, dolgozni tudjál, s hogy a műveid napvilágot láthassanak. Azt hiszem, nem kell bizonygatnom, hogy én Téged kinek s minek tartalak, hogy tisztellek és szeretlek. Ha valahogyan magamhoz térek: jelentkezem. Lehet, elmegyek Szigligetre – ha az orvos is engedi –, ott ugyan orvosi ellátás gyatrán van, de fútenek és enni adnak s hátha valamit még tudnék dolgozni is. Nyomorultul szorít az is, hogy jelenlegi keretemből kb. 4 hónapig tudok megélni. A házat, miből nyugdíj s minden nemű állás stb. híján élni szerettem volna, az istennek sem tudom eladni, mélyen áron alul sem. A költségei viszont megvannak. Lakásom egy kicsire, központi fűtésre, amit magam tudnék gondolni nem elcserélhető, mert más ember öröklakása. Nem mozdul semmi a helyéből – életem könnyebbítésére s kissé javamra. Alig lévő erőmmel olyan helyekre kellene járnom, ahol valami fordításféle munkát keríték magamnak, de azt nem tudom csinálni – látod, nem akarok panaszkodni, s úgy fest a dolog, mintha magyarázkodnék. Hát nem „magyarázkodom” tovább. Ha Ti inkább mozgásképesek vagytok, s nem vagy fáradt kezdeményezésre, az is lehetne, hogy ti hívjatok fel, s ha mindkettőnknek megfelel, úgy jöjjetek el valamelyik nap. De ne haragudj meg, hogy én most semmi kötelező programot csinálni

nem tudok – s ilyen nyomorult szeszélyesnek látszóan – döglődöm. Nem vagyok jóban magammal.

Változatlan benső szeretettel ölellek:

Rózsa

(Sinka István hagyatéka)

Váci Mihály levele Sinka Istvánnak

Új Írás Szerkesztősége, 1963. jún. 27.

Kedves Pista bátyám! Szeretettel üdvözöllek, remélem, hogy egészségben talál ez a levél, éppen jó alkotói „állapotban”.

Utóbbi esztendőben olvasott költeményeid nagyszerű megújulásról és csodálatos gazdagodásról tanúskodnak. Éppen ezért kérlek, Pista bátyám, hogy küldjél nekem újra verseket. Nem is mertem volna remélni, ezelőtt 20 évvel, mikor verseid szerelmesen olvastam a tanyai iskolában, hogy egyszer én személyesen is megismerhetlek.

Külön öröm, hogy segíthetek abban, hogy új verseid megjelenhessenek, bár ehhez a Te tehetségedet tekintve semmi szükség nincs, illetve nem lett volna szabad éveken át, hogy bárki segítségére is szükséged legyen. Pista bátyám, várjuk kézirataidat. Szeretettel ölel:

Váci Mihály

(Kéziratból, Sinka István hagyatékából)

Dr. Ravasz László püspök Sinka Istvánnak

Leányfalu, 1965. VI. 9.

Kedves Barátom,

nagyon szépen meg kell köszönnöm a könyvembe írt szép, megrendítő dedikációt. Azóta már többször elolvastam a verseidet, és sokáig lesz még a kezem ügyében, hogy szép tükrébe belenézhessek, és a gondolataim megfürödjének benne. Emberi és művészi szempontból egyaránt becses nekem, azon kívül azt a nyelvmuzsikát érzem ki belőle, mely az én gyermekkoromnak volt a zenéje. Ugyanis a kalotaszegi dialektus a biharinak a leánya.

Szívből kívánom, hogy szálltodban, zengtedben ne akadályozzanak, csak csodálkozzanak.

Szívből üdvözöl öreg barátod:

Ravasz László

(Sinka István hagyatéka)

Élet és Irodalom Szerkesztősége

Kultúra Könyv és Hírlapterjesztő Vállalat, Hírlaposztály

POBox 149, Budapest 62, Hungary.

Greenwich, 1967. november 25.

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Október 7-i számukban olvastam Csák Gyula cikkét a súlyos beteg Sinka Istvánról, akit valamikor szeghalmi diákkoromban többször láttam, és előadását is hallottam.

Ezt követileg nov. 16-án feladtam egy szerény, inkább jelképes IKKA küldeményt: tíz üveg tokaji szamorodnit, „Sinka István költő – Budapest, Élet és Irodalom Szerkesztősége” címre. Címét ugyanis nem tudom, s akkor már fent említett kölcsönzött számuk sem volt nálam, hogy az Önök pontosabb címét megadjam.

Tudatában vagyok annak, hogy ezzel a csekéllyel valószínűleg önkényesen igénybe veszem szolgálataikat, mégis azt kérném: hacsak egy módjuk van rá, hívják fel az IKKA budapesti központját (Tükör ucca?), s tegyék lehetővé, hogy Sinka István megkapja ezt a küldeményt Karácsonyra. A küldemény itteni iktatószáma: Hungarian Services Agency, Passaic, N. J. – No. 8884.

A nevemet talán nem is szükséges közölni a címzettel – csupán mint volt szeghalmi diák küldöm, tiszteletem szerény kifejezéséül.

Előre is nagyon köszönöm fáradozásait – és egyben elnézésüket is kérem érte.

Őszinte tisztelettel

Nagy Miklós

(Sinka István hagyatéka)

Ádám Jenő Sinka István születésnapjára

1967. november 29.

70.

A megdőlt magyar vetés
fölé emelkedő
egyetlen egyenes
Szál
Te vagy!

Hódolva köszönt
híved
Ádám Jenő

(Sinka István hagyatéka)

Dr. Kulin Sándor

Dr. Kulin György neves nagyszalontai születésű magyar csillagász testvére, aki Sinka Istvánnal járt iskolába, és egy padban, egymás mellett is ültek.

Kulin Sándor levele Sinka Istvánnak

1967. december 4.

Kedves Barátom, Pista!

Lehetnek és bizonyára vannak is olyan emberek, akiknek az életében nem hagy mélyebb nyomot az a közösségi élet, amelyben először kezd rendszeresen formálódni a zsenge gyermeki lélek. Én semmi esetre sem tartozom ezek közé. Bennem elevenen élnek és éltek is mindenkor az első iskolai évek benyomásai, amikor egyformán ható erő volt bennünk az éledő, jellemet formáló tudatos akarás és az, amit magunkkal hoztunk, amit a vérünkben örököltünk a szüleinktől.

Neveket, arcokat ma is fel tudom még idézni azokból a több mint hatvan évvel ezelőtti időkből, amikor – egészen az első kitérőig – egy vágányon indultunk neki az életnek. Emlékszem Boros Sandrira, akit homlokon rúgott a csikó, a gátőr Némethnek a Ferke nevű fiára, akiknél a főnyereményként kapott, felválthatatlan egymillió forintos bankjegy otthon, berámázva, a lakásuk falán függött, de amit valójában soha nem látott senki sem. Emlékezem Sinka Ferkére és a két (A és B) Császárra és még sokakra. De elsősorban Rád, aki éveken keresztül mellettem ültél az iskolapadban. A többiekkel azonban, egy-két kivételtől eltekintve többé soha nem volt semmi kapcsolat, és lassan elvesznek az emlékezés ködében.

Tanulmány szempontjából is jó lenne tudni, hogy abból, amit annak idején mások elől mélyen elrejtve magunkban hordoztunk, ki és milyen erőket tudott kivetíteni a saját sorsának, életútjának, pályájának formálásánál. Ez egyetlen kivétellel ismeretlen előttem. Ez az egyetlen kivétel Te vagy, Pista, aki Emberségben mindnyájunk közt a legtöbbre vitted, a Lélek ranglétráján a legmagasabbra futottál. Igaz ugyan, hogy egy kis látszólagos paradoxonnal éljek, (Neked!?) ez nem volt nehéz. Mert a leghatalmasabb erő volt vezérlő csillagod, ami minden gyötrelmed, hányattatásod élményét örök értékű széppé transzformálta Benned, és ez: a belső békét, harmóniát teremtő örök Szeretet.

Az a Szeretet, amely Nálad soha nem kongott a pufogó szólamok ürességétől, amely a műveidben mindig szinkronban van azzal a Való Élettel, amelynek durva és torz vetületeit oly sokszor elsötétíti az Égi Fénysugár. A Te szemed át tudott tekinteni ezeken a gomolygó fellegeken, és mindenkor tisztán, csillogón látta meg a Szépet. Szerintem ez az a plusz Benned, ami a gondolatokkal, szavakkal, rímekkel, szóképekkel és kifejezésekkel zsonglórködöző divatos – Nálad talán ügyesebben törtető – pályatársaid fölé emel.

Egyik rendkívül magas intelligenciájú minisztériumi kollégám, aki csak versesköteteket túrt meg a könyvespolcán (mert a szép vers volt a mindennapi imádsága), a világirodalom legragyogóbb csillagait sem méltatta soha arra, hogy meghajoljon prózai alkotásaik előtt, első ízben akkor tett kivételt, amikor megismerte a Fekete bojtár vallomásait, amely – szerinte is – minden sorában a legtisztább költészetet lehel. Ezt megismerve, megszállottként kezdte hajszolni a költeményes köteteidet. És mindazoknak fölébe emelte a Te költészetedet, akiket addig, szerte az egész világon, a legrangosabb költőknek tartott

Engem mindig ünnepi áhítat töltött el és tölt el ma is, valahányszor egy-egy olyan prózai munkád vagy verses költeményed kerül kezembe, amely rezonál bennem. És ezeknek a száma nem kevés. Pedig de sok van, amihez nem jutottam hozzá!

Közel hatvan éve, hogy szétváltak útjaink, és azóta talán csak egyszer találkoztunk: a második világháború elején, az egyik szalontai összejövetelen. De már azt megelőzően is, azóta, hogy Kósa Jóska útján eljuttattad hozzám a Fekete bojtár vallomásainak nagyon kedvesen dedikált első kötetét – olthatatlanul élt bennem a vágy és a törekvés, hogy Veled mielőbb és minél gyakrabban összejöhessenek. Több ilyen irányú konkrét kísérletem hiúsult meg azon, hogy amikor a lakásodon kerestelek, rendszerint a Balatonnál voltál. Aztán az én fordulatokban gazdag, változatos élményektől terhes életfolyásom mellett eddig nem sikerült újból találkozunk. Időnként talán el-elszunnyadt, de soha el nem aludt az a törekvésem, hogy megkeresselek.

Most aztán, hogy a Reformátusok lapjában olvastam dr. Makay Miklós Rólad írt cikkét, a határozottabb cselekvés terére kívántam lépni, és így született meg ez a levelem, amely egyben a bennem régóta rajzó, fentebb kifejezésre juttatott gondolatok, érzések és törekvések kifejezője.

Eltekintve attól, hogy ez idő szerint nem vagyok ura elhatározásomnak, (mert augusztusban nagyon súlyos szívtrombózist kaptam; nyolc hétig az életet a haláltól elválasztó nagyon keskeny mezsgyén mozogtam, és még ma sem szabad mászkálnom) nagyon szeretnék mielőbb felkeresni, ha ugyan ezt a Te egészségi állapotod is megengedi. Hogy erre sor kerülhet-e, és mikor, az egyrészt a Te reflexióidtól függ, másrészt attól, hogy egészségileg is mikor lesz meg mindkettőnknek ennek lehetősége. Most tehát egyelőre inkább csak elvi állásfoglalásról lenne szó, a továbbiakat esetleg majd telefonon is megtárgyaljuk.

Elnézéset kérem, ha mértéktartást mellőzve, talán kényelmetlenséget okoztam Neked levelemnek egyes magasztaló kifejezéseivel. Hja, Barátom, ez a nagyság átka: a kritikákat, ha őszinték, szemrebbenés nélkül állni kell, legyenek bár azok gáncsolók vagy dicsérők.

Azzal, a talán szokatlanul hangzó szavakkal fejezem be leveletem, hogy mindkettőnknek kívánok teljes gyógyulást és hosszú, tartós egészséget,
Barátsággal és szeretettel ölel

Kulin Sanyi

U. i. Lehet vitázni azon, hogy illik-e egy baráti magánlevelet írógépen írni? Ennek eldöntésénél azonban azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy hogyan is nézne ki ugyanez, kézírással, különösen most, hogy egészségi állapotom miatt nehezemre is esik a kézírás. Már csak erre való tekintettel is tegyük túl magunkat ezen a kérdésen.

(Sinka István hagyatéka)

Ágh István Sinka István özvegyének

1969. július 13.

A Pista bácsiról küldött gyászjelentés figyelmeztetett, hogy most már ne halogassam elküldeni ezt az írásomat, amelyet a temetés előtti nap, a halálhír napján írtam az Élet és Irodalom számára. Nem közölték le, úgy tűnik, az utolsó pillanatban határozták el, mert a kéziratot a nyomdai előkészítés nyomai is látszanak.

Elküldöm, bár nyomtatva lett volna ez az igazi, mert kedves Magda, maga jobban tudja, mit jelentett a Pista bácsi mint Költő is nálam – én csak a szeretetemet jelezhetem ezzel, ha már az olvasó előtti vallomásról le kellett mondanom.

Tudom, miért nem jelentették meg. Ki mertem mondani néhány mondatot az igazságról. De biztos vagyok abban, hogy néhány év múlva szégyellni fogják magukat azok, akik Sinka István költészetét rosszindulatúan és gyáván fogadták. Ma még elkeserítő a szegényég költőjének mellőzése halálában is. Úgy látszik, Ő sem vonhatta ki magát a régi nagyok sorsának tragédiájából.

A viszontlátásig nagy szeretettel

Ágh Pista

Nagy álomba kezdett

Nagy álomba kezdett: elaludt örökre. Nyugalmát nem dúlta fel senki, semmi” – olvasom új versét a halálhír súlyában. Az öregember a versben bodzalomb és vadliliomok közé ment. „Haláláról még az égi körök sem tudtak.”

Nagy álomba kezdett.

Öröknek tetsző kínok után, túl a rettenetesen, letekint az elhagyottakra, sajnál bennünket, könnyes a szakálla.

Valamikor a halott gyerekről szóló versét tudtam először életemben. Nem tudom felidézni a régi szomorúságot, mert öt évig laktam egy házban a költő fájdalmaival. Az emlékezés túlzottan közeli, a gyász megfogható. Föltornyozott párnák, injekcióstűk, az egyensúlyát veszített test tehetetlen vonaglása jut eszembe, jajdulás és a görcsös száj nyögése, az orvos ismerős lépte a második

emeletre, reménytelen háromkerekű vászon-autója az utcán, szerencsétlenek vizekhez, hegyek alá röptetője. Vége kikezdhethetlen szellemének is. Győzelmét nem csodálhatom tovább.

Betegsége okát nem ismerhettük pontosan. Határozatlan és érthetetlen volt, mint az a másik baj is, amiben részesült. S nem tudom, nem a testi fájdalom lett-e az a börtön-menedék, ahova bujdosva életben maradhatott? A bujdosóknak az erdő rettenetes, mégis jobb, mint a félnékeknek a szabad mező, mert amott tűz is lobbanhat néha, fakadhat tiszta dal és öröm két halálfélelem között. Sohasem kért feloldozást.

Nem volt szüksége rá. Olyan volt, mint a nép: csak maga bocsáthat meg magának, és maga ítélheti el magát.

Szeretném látni még, ahogy szerettem volna látni régen is egészségesen. Szeretném látni a világ kínjából sarjadt szakállát, törődött testét, azt a menthetetlen szegényt, szeretnék ágyánál várakozni a rohamok szüneteire. Most már csak verseit olvashatom. Nagy költő volt, de a gyászban ez nekem nem elég.

Ágh István

